

Józef Krukowski*

**LAUDACJA
Z OKAZJI WRĘCZENIA
KARD. ZENONOWI GROCHOLEWSKIEMU
NAGRODY IMIENIA
KS. IDZIEGO RADZISZEWSKIEGO**

LUBLIN, 27 MAJA 2013 ROKU

**Eminencjo, Najdostojniejszy Księżę Kardynale,
Ekscelencje, Najdostojniejsi Księża Arcybiskupi i Biskupi,
Magnificencje, Wielce Szanowni Goście – Przedstawiciele
Świata Nauki i Kultury,
Panie i Panowie, Drodzy Przyjaciele!**

Zarząd Towarzystwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II powierzył mi zaszczytne zadanie, abym uzasadnił przyznanie Kard. Zenonowi Grocholewskiemu prestiżowej Nagrody im. Ks. Idziego Radziszewskiego za całokształt działalności w duchu humanizmu chrześcijańskiego. Na wstępie pragnę zauważyć, że moje zadanie jest jednocześnie łatwe i trudne. Jest to zadanie łatwe, ponieważ nasz Laureat jest osobą powszechnie znaną i cenioną;

* Ks. Prof. Dr hab. Józef Krukowski, Kierownik Katedry Prawa Wyznaniowego i Konkordatowego, Wydział Prawa Kanonicznego, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; e-mail: jkruk@kul.lublin.pl

jest najwyższej rangi współpracownikiem trzech kolejnych papieży – Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka; był wybitnym profesorem papieskich uniwersytetów w Rzymie; za swą działalność naukową i organizacyjną był już wielokrotnie nagradzany przez różne gremia na całym świecie. Otrzymał 18 doktoratów *honoris causa*, nadanych przez uczelnie kościelne i państwowe na kontynencie – europejskim, amerykańskim, afrykańskim i azjatyckim. Otrzymał także wiele nagród kościelnych i odznaczeń państwowych, m.in. od Prezydenta RP Krzyż Komandorski Orderu Polonia Restituta z Gwiazdą. Moje zadanie jest jednocześnie bardzo trudne, ponieważ wykonanie go w stopniu wyczerpującym w krótkim czasie jest wprost niemożliwe. Postaram się więc tylko zwrócić Państwa uwagę na najistotniejsze momenty z Jego życia i najważniejsze osiągnięcia Jego działalności publicznej.

I.

Nasz laureat urodził się na Ziemi wielkopolskiej – w Bródkach k. Poznania – w dniu 11 października 1939 r., w rodzinie katolickiej Stanisława i Józefy z d. Stawiskiej, jako czwarty z czworga rodzeństwa. Wszechstronną formację duchową, intelektualną i pastoralną zdobywał najpierw w Polsce – w Wyższym Seminarium Duchownym w Poznaniu w latach 1957-1963, a następnie w Rzymie. Świecenia kapłańskie otrzymał z rąk abpa Antoniego Baraniaka 26 maja 1963 r. Następnie przez trzy lata pracował w duszpasterstwie w parafii Chrystusa Odkupiciela w Poznaniu. Po czym w 1966 r. podjął dalsze studia w zakresie prawa kanonicznego na Papieskim Uniwersytecie Gregorianum w Rzymie, które uwieńczył w 1968 r. licencjatem – nagrodzonym złotym medalem uniwersyteckim, i w 1972 r. doktoratem – nagrodzonym złotym medalem papieskim. Ponadto ukończył trzyletnie Studium Rotalne w Rzymie, zdobywając dyplom Adwokata Roty Rzymskiej. Podczas wakacji odbywał podróże do krajów Europy

Zachodniej – zwłaszcza Francji i Niemiec w celu poznania języków obcych i udzielał się w pracy duszpasterskiej.

II.

Po uzyskaniu stopnia doktora prawa kanonicznego ks. Z. Grocholewski został zaangażowany do pracy w Kurii Rzymskiej, gdzie sprawował coraz to wyższe urzędy. Wszedł więc do grona bezpośrednich współpracowników Biskupa Rzymu – Głowy Kościoła – w realizacji jego misji w świecie .

Pierwszym miejscem Jego pracy w Kurii Rzymskiej był Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej; w latach 1972-1977 pełnił tam obowiązki najpierw notariusza, a następnie 1977-1982 – kanclerza, 1982-1998 sekretarza, a od 5.09.1998 do 15.11.1999 – prefekta. W imieniu Papieża sprawował więc funkcje najwyższego organu władzy sądowniczej w Kościele katolickim, wyposażonego we władzę zwyczajną zastępczą.

W międzyczasie w dniu 21 grudnia 1982 r. został przez Ojca świętego Jana Pawła II mianowany biskupem tytularnym Agropoli i 6 stycznia 1983 r. w bazylice św. Piotra w Watykanie otrzymał z Jego rąk święcenia biskupie. Dnia 16 grudnia 1991 r. został podniesiony do godności arcybiskupiej.

Drugim podstawowym miejscem pracy Naszego Laureata w Kurii Rzymskiej jest Kongregacja Edukacji Katolickiej. W dniu 15 listopada 1999 r. otrzymał nominację na urząd prefekta Kongregacji, któremu podlegają uniwersytety katolickie i uniwersytety papieskie, wydziały teologiczne na uniwersytetach państwowych i seminaria duchowne w całym świecie, a do 2012 r. podlegały mu w pewnym zakresie także katolickie szkoły średnie i podstawowe oraz nauczanie religii w szkołach. Charakterystyczną cechą działalności Kard. Grocholewskiego, jako prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej, jest komunikatywność. Nie poprzestaje On bowiem na zarządza-

niu instytucjami zza biurka, lecz nawiązuje i utrzymuje bezpośrednie kontakty z ludźmi zarządzającymi uczelniami i studiującymi na nich. W tym celu odbywa liczne podróże do różnych krajów świata.

W okresie pełnienia funkcji prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej został przez Ojca Świętego Jana Pawła II w dniu 12 lutego 2001 r. na konsystorzu kreowany kardynałem, czyli członkiem Kolegium Kardynalskiego, do którego kompetencji należy m.in. uczestniczenie w konklawe – wyborze nowego Biskupa Rzymu.

Ponadto kard. Grocholewski sprawował i nadal sprawuje wiele innych funkcji w Kurii Rzymskiej i na wyższych uczelniach w Wiecznym Mieście.

Gdy chodzi o Kurię Rzymską, to był przewodniczącym bądź członkiem wielu specjalnych komisji papieskich, zwłaszcza legislacyjnych:

- w 1983 r. należał do siedmioosobowej specjalnej Komisji oceniającej projekt Kodeksu Prawa Kanonicznego przed promulgacją;
- w latach 1983-1985 był członkiem Komisji studiującej wraz z Ojcem Świętym projekt reformy Kurii Rzymskiej;
- w latach 1983-1999 był członkiem Komisji Dyscyplinarnej Kurii Rzymskiej;
- w latach 1984-2000 był konsultorem Papieskiej Rady do Spraw Tekstów Prawnych;
- w latach 1998-1999 był przewodniczącym Komisji dotyczącej Adwokatów Stolicy Apostolskiej – przy Kurii Rzymskiej;
- w latach 1989-2001 był członkiem Papieskiego Komitetu Międzynarodowego Kongresów Eucharystycznych;
- w dniu 7 czerwca 1998 r. pełnił funkcję wysłannika Jana Pawła II do Kazachstanu, gdzie w Jego imieniu konsekrował pierwszą świątynię katolicką w Ałmaata;

- w latach 1998-1999 był prezesem Sądu Kasacyjnego Państwa Watykańskiego;
- w 2000 r. był członkiem Komisji Prawnej powołanej przez Jana Pawła II do przestudiowania nowego „Prawa Fundamentalnego” Państwa Watykańskiego, promulgowanego przez Papieża 26.11.2000 r.;
- w latach 1999-2013 był także: prezesem Papieskiego Dzieła Powołań Kapłańskich; prezesem permanentnej Komisji Interdykasterialnej do Formacji Kandydatów do Świeceń i prezesem permanentnej Komisji Interdykasterialnej do odpowiedniego rozmieszczenia duchowieństwa w świecie.

Aktualnie jest członkiem: Kongregacji Biskupów (od 2.09.1999), Papieskiej Rady Tekstów Prawnych, Kongregacji Doktryny Wiary (od 30.04.2001), Specjalnej Rady dla Oceanii, Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów (od 10.01.2003), Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (od 19.01.2005), Kongregacji Nauki Wiary (od 16.12.2006), Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej (od 12.06.2006), Komitetu Koordynującego Obchody Dwudziestolecia Publikacji „Katechizmu Kościoła Katolickiego” (od 30.09.2010).

Jest także postulatorem w procesach w sprawie beatyfikacji i kanonizacji Polaków: Edmunda Bojanowskiego (od 1984 r.), ogłoszonego błogosławionym przez Jana Pawła II w Warszawie dnia 12.06.1999 r., oraz siostry Sancji (Janiny Szymkowiak) (od 1985 r.), ogłoszonej błogosławioną przez Jana Pawła II w Krakowie dnia 18.08.2002 r.

Ponadto abp Z. Grocholewski prowadził działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną na poziomie uniwersyteckim:

- w latach 1974-1982 we współpracy z prof. I. Gordonem organizował na Papieskim Uniwersytecie Gregorianum kursy

„Odnowy Prawa Kanonicznego” dla Sędziów kościelnych z różnych krajów;

- w latach 1975-1999 na Wydziale Prawa Kanonicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum prowadził wykłady kursoryczne z prawa procesowego, a w pewnym okresie także z prawa małżeńskiego (zakończył je po objęciu urzędu prefekta Sygnatury Apostolskiej);
- w latach 1980-1984 wykładał kanoniczne prawo administracyjne na Wydziale Prawa Kanonicznego na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie;
- w latach 1986-1998 prowadził wykłady w „Studium Rotalnym” w Rzymie z zakresu sprawiedliwości administracyjnej;
- od 15 września 1999 r. jest Wielkim Kanclerzem Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum, a także Wielkim Kanclerzem Papieskiego Instytutu Muzyki Sakralnej, Wielkim Kanclerzem Papieskiego Instytutu Archeologii Chrześcijańskiej, Wielkim Kanclerzem Papieskiego Instytutu Studiów Arabskich i Islamistyki, Patronem Papieskiego Wyższego Instytutu Łaciny.

Poza tym wygłaszał referaty podczas kongresów i konferencji międzynarodowych i krajowych w 40 państwach (w wielu z nich wielokrotnie i w różnych miejscowościach), a w szczególności we Włoszech, Polsce, Francji, Niemczech, Holandii, Austrii, Hiszpanii, Szwajcarii, Słowacji, Republice Czeskiej, Malcie, Węgrzech, Rumunii, Chorwacji, Albanii, Bośni i Hercegowinie, Serbii, Rosji, Białorusi, Ukrainie, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Brazylii, Argentynie, Kolumbii, Chile, Wenezueli, Republice Dominikańskiej, na Tajwanie, w Tajlandii, na Filipinach, w Indiach, Libanie, Republice Demokratycznej Kongo, Angoli, Kenii i Kamerunie.

III.

Szanowni Państwo!

Zapewne trudno jest – nawet wśród biskupów i kardynałów pracujących w Kurii Rzymskiej – znaleźć drugiego człowieka, który potrafi łączyć jak Kard. Z. Grocholewski tak bogatą działalność organizacyjną z bardzo intensywną pracą naukowo-badawczą i publicystyczną, której rezultatem jest ponad tysiąc pozycji opublikowanych w kilkudziesięciu językach.

W Jego dorobku naukowym można wyróżnić wiele wątków problemowych, należących do różnych dyscyplin naukowych.

1. Publikacje abpa Grocholewskiego w okresie pracy w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej dotyczyły najpierw prawa małżeńskiego, a następnie prawa procesowego, a zwłaszcza procesu administracyjnego w Kościele po Soborze Watykańskim II, w szczególności – problematyki sądowej kontroli nad działalnością administracyjną w Kościele, sprawowanej za pośrednictwem drugiej sekcji Sygnatury Apostolskiej w celu ochrony praw wiernych w Kościele oraz zapewnienia bardziej obiektywnego, bezstronnego i sprawiedliwego aniżeli w trybie administracyjnym, rozstrzygnięcia sporów między wiernymi, jako adresatami aktów administracyjnych, a biskupami, jako autorami tychże aktów, z tytułu nielegalności.

Abp Zenon Grocholewski, łącząc po mistrzowsku pracę w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej z działalnością naukową, stał się jednym z największych autorytetów naukowych w dziedzinie prawa kanonicznego. Niewątpliwie należy On już do klasyków nauki prawa kanonicznego.

W szczególności w artykule „Elementy specyficzne administrowania sprawiedliwością w Kościele”, scharakteryzował następujące wątki problemowe: 1) walory działalności sądowniczej w Kościele. Wskazał na wpływ prawa kanonicznego na rozwój prawa

procesowego państw w aspekcie historycznym; 2) organizacje trybunałów kościelnych na dwóch szczeblach hierarchicznych, tj. na szczeblu Kościołów partykularnych i na szczeblu Kościoła powszechnego; na tym poziomie wyróżnia on funkcje Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej w rozstrzyganiu sporów administracyjnych oraz w sprawowaniu kontroli nad działalnością trybunałów niższych instancji; 3) prawa wiernych, szczególnie uwagę zwrócił na podmiotowe prawo wiernych do ochrony prawnej w Kościele; 4) preferencje, jakie Kodeks przyznaje postępowaniu pozasądowemu w rozstrzyganiu konfliktów na tle wadliwych aktów administracyjnych; wskazał na potrzebę respektowania specyficznej natury wspólnoty kościelnej oraz ewangeliczną koncepcję sprawiedliwości, ściśle powiązaną z miłością, pokutą i przebaczeniem; 5) element symptomatyczny dla Kościoła posoborowego, którym – Jego zdaniem – jest sprawiedliwość administracyjna, czyli rozstrzygnięcie sporów administracyjnych wnoszonych w drodze rekursów do drugiej sekcji Sygnatury Apostolskiej. Zwrócił uwagę na projekt ustanowienia trybunałów administracyjnych przy konferencjach biskupów, jaki był w schemacie Kodeksu Prawa Kanonicznego przygotowanym przez Komisję kodyfikacyjną, stwierdzając, że możliwość ustanowienia ich nie jest definitywnie wyeliminowana; 6) wymóg poszukiwania prawdy obiektywnej i uzyskania przez sędziego pewności moralnej w procesie sądowym; 7) wskazał na oryginalne elementy procesu kanonicznego, wynikające z konieczności respektowania przesłanek teologicznych. Zaliczył do nich dwa elementy: a) poszanowanie zasady nierozzerwalności małżeństwa między osobami ochrzczoneymi; b) możliwość wniesienia rekursu do trybunału administracyjnego przez organ władzy administracyjnej.

W aspekcie prawno-porównawczym wskazał, iż istotnymi elementami kanonicznego prawa procesowego, w porównaniu z prawem procesowym współczesnych państw, są: a) prawo kanoniczne

nie mniej niż prawo świeckie kładzie akcent na potrzebę udowodnienia prawdy materialnej; b) kanoniczne prawo procesowe, jak całe prawo kanoniczne, służy zbawieniu człowieka. W tym właśnie tkwi istotna specyfika sprawiedliwości w Kościele.

2. Po objęciu urzędu prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej kard. Z. Grocholewski znacznie poszerzył zakres swoich zainteresowań badawczych. Włączył do nich problemy dotyczące: aksjologii i filozofii prawa; roli uniwersytetów, w szczególności uniwersytetów katolickich, wydziałów teologicznych i seminariów duchownych.

Przede wszystkim, kard. Grocholewski podjął się poszukiwania wartości leżących u podstaw prawa i moralności, które Kościół wypracował zwłaszcza w odniesieniu do współczesnej kultury. W kontekście aksjologii prawa podjął problematykę prawa naturalnego we współczesnym świecie dotkniętym kryzysem wartości, zaistniałym pod wpływem pozytywistycznej filozofii prawa, opartej na relatywizmie etycznym. Prawo naturalne wpisane w serca ludzi – Jego zdaniem – należy „do wielkiego dziedzictwa mądrości ludzkiej, a jednocześnie stanowi przedmiot nauczania Kościoła, bo choć jest podstawową prawdą porządku naturalnego, to oświecone jest Światłem Objawienia”. Prawda o prawie naturalnym w świecie współczesnym powinna stanowić podstawę dialogu między katolikami i ludźmi o innych przekonaniach światopoglądowych.

Kard. Grocholewski wykazuje, że prawo naturalne bynajmniej nie jest wymysłem Kościoła, gdyż począwszy od starożytności greckiej i rzymskiej przewija się przez wszystkie epoki historyczne aż do epoki współczesnej. Przyczyna współczesnego kryzysu prawa naturalnego – Jego zdaniem – tkwi w charakterystycznym dla epoki współczesnej kryzysie metafizyki i mentalności nastawionej wyłącznie na poznanie empiryczne. Należy zauważyć, iż tzw. „drugie odrodzenie prawa naturalnego”, jakie zaistniało po II wojnie światowej, oraz zastosowanie go w ustawodawstwie międzynarodowym i kra-

jowym ówczesnych państw demokratycznych, dotyczącym ochrony praw człowieka, współcześnie uległo znacznemu osłabieniu pod wpływem relatywizmu etycznego.

Kard. Grcholewski apeluje o „trzecie odrodzenie prawa naturalnego” w ujęciu personalistycznym. Wykazuje bowiem, że współczesna ochrona godności osoby ludzkiej i praw człowieka ma fundament w trwałych wartościach ludzkich, istniejących obiektywnie niezależnie od zmiennych opinii subiektywnych. Ludzie powinni dążyć do głębszego poznawania prawdy o prawie naturalnym, które jest wyryte w sercu każdego człowieka. Prawda o prawie naturalnym zawiera podstawowe nakazy ludzkiego postępowania, nacechowane powszechnością i niezmiennością. Prawo naturalne jest powszechne, gdyż rozciąga się na wszystkich ludzi, bez względu na ich przynależność kulturową. Prawo naturalne jest niezmienne, gdyż istotne nakazy prawa naturalnego są wyryte w nakazach sumienia każdego człowieka, niezależnie od woli ustawodawców ludzkich. Obowiązkiem każdego człowieka jest poznanie tych nakazów i podporządkowanie się im. Prawo naturalne stanowi podstawę porządku moralnego i powinno stanowić podstawę porządku prawnego stanowionego przez władze państwowe w skali krajowej i międzynarodowej.

W punkcie wyjścia w konstruowaniu filozofii prawa kard. Grcholewski analizuje przesłanki filozofii człowieka – zawarte w encyklikach i innych wypowiedziach Jana Pawła II. Na ich podstawie stwierdza, że w oparciu o prawdę o człowieku należy zająć krytyczne stanowisko wobec współczesnych błędnych tendencji do kwestionowania: prawa człowieka do życia przez wprowadzenie aborcji, prawdy o małżeństwie i rodzinie przez wprowadzanie „małżeństw między osobami tej samej płci” i praktykowania eutanazji.

Oryginalność Jego poglądów polega na wskazaniu podstawowych pojęć i zasad filozofii prawa, do których należą: 1) pojęcie człowieka jako osoby, będącej podmiotem działań, skierowanych do

prawdy i do dobra; osoby, która się realizuje lub degraduje w swym dobrowolnym działaniu; 2) społeczny wymiar osoby ludzkiej, znajdującej wyraz w partycypacji.

Oryginalność myśli filozoficznej Karola Wojtyły – zdaniem Grocholewskiego – mająca istotne znaczenie dla filozofii prawa, polega na wskazaniu partycypacji osoby ludzkiej w osiągnięciu dobra wspólnego wraz z innymi osobami. Teoria partycypacji w opozycji zarówno do indywidualizmu, jak i do totalitaryzmu postuluje zasadę solidarności w dążeniu do osiągnięcia dobra wspólnego osoby ludzkiej.

W bardzo interesującym studium „Filozofia prawa według Jana Pawła II” – opublikowanym w kilku językach – opartym na analizie encyklik społecznych: „Redemptor hominis” (1979 r.), „Laborem exercens” (1981 r.) i „Sollicitudo rei socialis” (1987 r.), Kard. Grocholewski eksponuje w sposób logicznie uporządkowany przesłanki natury filozoficznej, ważne dla filozofii prawa, a mianowicie: 1) godność osoby ludzkiej i jej wymiar integralny; 2) prawa człowieka jako „fundamentalną zasadę działania dla dobra człowieka.”; 3) wolność człowieka i prawdę o dobru; 4) pracę; 5) prawdziwy postęp; 6) solidarność i dialog; 7) miłość społeczną (cywilizacja miłości); 8) inne tematy, które w rozważaniach Jana Pawła II – Jego zdaniem – należą do filozofii prawa, dotyczące: równości wszystkich ludzi, rodziny jako wspólnoty pierwotnej, dobra wspólnego, suwerenności narodu, sprawiedliwości, władzy, sensu państwa jako wspólnoty politycznej, porządku międzynarodowego, pokoju, prawa naturalnego, prawa pozytywnego, szacunku dla świata stworzonego, zasady pomocniczości.

Na podstawie nauczania Jana Pawła II wnioskuje On, że sama filozofia prawa nie wystarcza, ale powinna być uzupełniona przez teologię prawa. Inaczej mówiąc, poznanie prawd oparte na rozumie naturalnym powinno być uzupełnione przez poznanie prawd zaczerpniętych z Objawienia. Jest to kierunek poznawania rzeczywistości charakterystyczny dla nauczania Jana Pawła II, który

w pełniejszym zakresie jest zaprezentowany w encyklice „Fides et ratio”.

Szanowni Państwo!

Publikacje kard. Zenona Grocholewskiego dotyczą problematyki aktualnej – także w Polsce. W epoce pluralizmu światopoglądowego trzeba dążyć do poznania prawdy o człowieku, prawdy o jego godności osobowej i do ochrony należnych mu praw i wolności na drodze dialogu ze wszystkimi ludźmi dobrej woli – na fundamencie prawdy obiektywnej o powszechnie obowiązującym prawie naturalnym.

Trzeci wątek problemowy w publikacjach kard. Grocholewskiego dotyczy roli uniwersytetów i zadań teologii, rozpatrywanych w kontekście współczesnych relacji między Magisterium Biskupów a nauczaniem teologów.

W publikacjach dotyczących roli uniwersytetów podejmuje On trudne problemy, przed jakimi stoją dzisiejsze uniwersytety w skali globalnej, w tym także uniwersytety katolickie i kościelne, oraz wydziały teologiczne i seminaria duchowne. Ustosunkowując się do zjawiska kryzysu uniwersytetów stawia pytanie: czy współczesne uniwersytety mają – zgodnie ze swoją tradycją – pełnić funkcję wspólnoty profesorów i studentów w poznawaniu prawdy w stopniu odpowiadającym współczesnemu rozwojowi nauki i wychowywaniu ludzi w poszanowaniu podstawowych wartości; czy mają stać się tylko przedsiębiorstwami produkującymi specjalistów. Postulaty kard. Grocholewskiego, jako prefekta Kongregacji Edukacji Katolickiej, adresowane są do ludzi odpowiedzialnych za organizację i poziom edukacji na wszystkich uniwersytetach i w wyższych seminariach duchownych.

Czwarty wątek w publikacjach kard. Grocholewskiego dotyczy działalności ustawodawczej papieża Jana Pawła II. W studium „Jan Paweł II jako ustawodawca” scharakteryzował najważniejsze rezultaty Jego działalności ustawodawczej. Zdaniem kard. Grocholewskiego

– pod którym można podpisać się bez zastrzeżeń – Jan Paweł II wszedł do historii ustawodawstwa Kościoła katolickiego jako ten, który dokonał kodyfikacji całego ustawodawstwa kościelnego, obejmującej: „Kodeks Prawa Kanonicznego” dla Kościoła łacińskiego (1983), „Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich” (1990) i Konstytucję Apostolską „Pastor bonus” o reformie Kurii Rzymskiej (1988). Można powiedzieć, iż wykazał On, iż ogrom pracy Jana Pawła II polega na transformacji eklezjologii Soboru Watykańskiego II na język prawa kanonicznego.

Omawiając Kodeks Prawa Kanonicznego Z. Grocholewski zwrócił uwagę na osobisty wkład Jana Pawła II w proces jego powstawania na ostatnim etapie przed promulgacją. Jan Paweł II nie był specjalistą w dziedzinie nauki prawa kanonicznego, ale bacznie śledził prace Komisji ds. Rewizji KPK, a po przedłożeniu Mu do akceptacji gotowego projektu nowego Kodeksu osobiście przestudiował go, a następnie „poprosił do współpracy siedmiu kanonistów z różnych krajów i środowisk naukowych”, wśród których znajdował się bp Z. Grocholewski, i odbył z nimi szereg posiedzeń. Po wysłuchaniu ich opinii wprowadził On do tego projektu szereg innowacji.

Omawiając „Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich” Z. Grocholewski scharakteryzował Kościoły wschodnie pozostające w łączności ze Stolicą Apostolską, zgrupowane wokół pięciu głównych obrządków: aleksandryjskiego, antiocheńskiego, ormiańskiego, chaldejskiego i konstantynopolitańskiego, czyli bizantyjskiego (do którego należą następujące Kościoły autonomiczne: białoruski, bułgarski, grecki, italo-albański, melchicki, rumuński, ruteński, słowacki, ukraiński, węgierski, rosyjski, jugosłowiański i albański), z których każdy ma swoją bogatą tradycję liturgiczną, teologiczną, duchową i dyscyplinarną. Kościoły te nie miały dotychczas wspólnego kodeksu prawa kanonicznego, chociaż prace nad nim były prowadzone od 1935 r. Kodeks Jana Pawła II jest więc pierwszym kodeksem wspólnym

nym dla nich wszystkich. Ojciec Święty osobiście przestudiował schemat tego Kodeksu przygotowany przez Komisję, zasięgając opinii kilku ekspertów, po czym 25 października 1990 r. promulgował go. W bulli promulgacyjnej Ojciec Święty podkreślił, że jest to Kodeks równoważny z Kodeksem Prawa Kanonicznego. Zdaniem kard. Grocholewskiego, Kodeks ten ma przyczynić się do zachowania bogatej spuścizny duchowej Katolickich Kościołów wschodnich, a także do zjednoczenia chrześcijan, gdyż Kościoły wschodnie odłączone od Kościoła katolickiego kierują się tą samą spuścizną duchową, wypracowaną w pierwszych wiekach Kościoła na Wschodzie.

Trzecim doniosłej wagi aktem normatywnym Jana Pawła II jest Konstytucja apostolska „Pastor bonus”, promulgowana 28 czerwca 1988 r., na mocy której dokonał reformy Kurii Rzymskiej, zainicjowanej przez papieża Pawła VI, w duchu wskazań Soboru Watykańskiego II. Reforma ta została dokonana przy osobistym zaangażowaniu Jana Pawła II w celu dostosowania Kurii Rzymskiej do wymagań naszych czasów. Z. Grocholewski, który należał do zespołu przygotowującego projekt tej konstytucji podkreślił, że – zgodnie z intencją Jana Pawła II – Konstytucja „Pastor bonus” jest uzupełnieniem obu wymienionych wyżej Kodeksów.

Szanowni Państwo!

Przedstawiony w sposób bardzo syntetyczny dorobek naukowy zawarty w publikacjach kard. Grocholewskiego – wyróżniający się uniwersalnym zasięgiem – zasługuje na głębsze poznanie i szersze oddziaływanie, także na współczesnych prawników, teologów, filozofów i humanistów polskich.

Eminencjo, Najdostojniejszy Laureacie!

Nagroda Towarzystwa Naukowego KUL, którą dzisiaj otrzymujesz, niech będzie wyrazem naszego uznania dla Twoich wybitnych osiągnięć i naszej głębokiej wdzięczności za Twój wkład do dobra wspólnego poprzez bogatą działalność organizacyjną w sądownic-

twie i administracji kościelnej oraz dziedzinie edukacji, jak również szczególnym uznaniem Twoich wybitnych osiągnięć naukowych w duchu humanizmu chrześcijańskiego. Wraz z nagrodą przyjmij nasze najlepsze życzenia dalszej owocnej pracy w blaskach miłości i mądrości Bożej!

**Laudation on the Occasion of the Obtaining Award
of the Rev. Idzi Radziszewski for Card. Zenon Grocholewski**

Summary

On 27 May, 2013 took place the ceremony on the occasion of the obtaining award of the Rev. Idzi Radziszewski for Card. Zenon Grocholewski for the achievements in the spirit of the Christian Humanismus, awarded by the Scientific Society of the John Paul II Catholic University of Lublin.

In the laudation, Professor Józef Krukowski presented: a biography of Cardinal Grocholewski, his organizational activity in the Roman Curia, especially as a Prefect of the Supreme Tribunal of the Apostolic Signatura and Prefect of the Congregation for Catholic Education and the scientific achievements in canon law, philosophy of law and on the role of the universities in the modern world.

Słowa kluczowe: kardynał, Kongregacja Edukacji Katolickiej, Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej, Stolica Świąta

Key words: cardinal, Congregation for the Catholic Education, Supreme Tribunal Signatura Apostolic, Holy See